населения в этом горном крае. Стабилизация политической обстановки в западной части Золотой Орды – до Карпат и Дуная – привела к определенному уравнению положения населения Восточного Прикарпатья и юго-западной Руси в системе подчинения правящему хану Улуса Джучи.

13. Воистину «вселенский» кризис разразился в середине XIV в. Он связан с последствиями пандемии Черной Смерти, которая стремительно охватила Старый Свет от Китая до атлантического побережья Европы. Поразившая обширные ордынские степи, многие русские княжества, территории Венгрии, Болгарии, Византии, города и государства Средиземноморья, Англию и даже скандинавские страны губительная чума, как ни странно, обошла стороной некоторые земли, среди которых были и Карпаты.

14. Новые глубокие преобразования, происходившие во второй половине XIV в.. привели к сложению новой геополитической реальности. Распалась на независимые улусы Золотая Орда. Пошатнувшимся положением соседей воспользовалось Венгерское королевство, укрепившее свое позиции на восточном пограничье страны. Юго-западные русские земли тогда же поглотили Польское королевство и Великое княжество литовское. На Балканах ширилась военная экспансия турок-османов, оборвавшая к концу столетия развитие Второго Болгарского царства.

15. Именно в этой обстановке на историческую арену вышла молдавская государственность, факт возникновения которой источники датируют 1359 г. Ее структуры являлись наследием Болгарии и Галицко-Волынской Руси, традиции которых получили развитие в новой исторической реальности. Восходившие к влахам (волохам) коренные элементы придавали не только своеобразие, но и устойчивость этому государственно-политическому формированию. Долговременные кросс-культурные контакты обусловили синтетический облик этого государства, что нашло отражение в отмеченных различными источниками его новых наименованиях: «Земля Молдавская» (Terra Moldavie на латинском языке), «Россовлахия» и «Молдославия».

Світлана Рябушко
к.пед.н., доцент
Ізмаїльський державний гуманітарний університет
kafedra_el_and_trans@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Метою навчання іноземних мов і культур у закладах загальної середньої освіти є формування й розвиток іншомовної комунікативної компетенції (ІКК), до змісту й структури якої входять мовна/лінгвістична, мовленнєва й соціокультурна/ лінгвосоціокультурна компетенції.

Поняття «лінгвосоціокультурна компетенція» (ЛСК) визначається по-різному в наукових джерелах. Нашу увагу привернуло таке тлумачення цього терміна: «…лінгвосоціокультурна компетенція – це здатність і готовність

особистості до іншомовного міжкультурного спілкування» [3, с. 425]. Лінгвосоціокультурна компетенція складається із таких взаємопов'язаних субкомпетентностей, як-от: соціолінгвістична, соціокультурна та соціальна. Кожній із вищезазначених субкомпетентностей властиві певні специфічні знання, навички, вміння та здібності. Так, компонент «змісту» соціолінгвістичної компетентності характеризується знаннями мовних і мовленнєвих засобів з національно-культурною специфікою різних рівнів, а саме: безеквівалентна і фонова лексика; сталі вирази, кліше, ідіоми; лінгвістичні маркери, притаманні соціальним ситуаціям; фразеологізми, афоризми, прислів'я і приказки; фонетичні й граматичні засоби спілкування; моделі дискурсу. Зміст знань соціокультурної компетентності подається як знання про культуру і країну мови, що вивчається, а саме їх: історико-культурного, соціокультурного, етнокультурного та семіотичного фонів, тем «табу» і «безпечних тем спілкування». Основні знання із соціокультурної компетентності виявляються в обізнаності в культурно-специфічних правилах і нормах спілкування; володінні стандартизованими моделями комунікативної поведінки й паравербальними і невербальними засобами спілкування.

Навички та вміння з ЛСК виявляються у використанні лінгвосоціокультурних знань для: розуміння та адекватної інтерпретації автентичних усних і письмових текстів будь-яких жанрів і типів та будь-яких форм презентації; здійснення усного і писемного спілкування; досягнення взаєморозуміння у безпосередньому спілкуванні; здатність і готовність до контактів з носіями мови; усвідомлення нерозривних зв'язків між мовою і культурою; соціолінгвістичної і соціокультурної спостережливості й чутливості; зіставлення феноменів рідної і чужої культур, їх аналіз та рефлексія; емпатія, толерантність, неупередженість, доброзичливість.

Вчителеві англійської мови слід знати, що формування ЛСК як складової ІКК не відбувається окремо від вивчення мови, а інтегрується у процес оволодіння учнями всіма мовленнєвими і мовними компетентностями. Сучасні дослідження з вищезазначеної проблеми висвітлюють не лише різні аспекти професійної підготовки педагогічних кадрів до формування лінгвосоціокультурної компетентності, але й їх діяльності в мультикультурному колективі (В. Андрущенко, Є. Барбіна, Л. Брайс, Г. Голм, М. Євтух, В. Заслуженюк, К. Кларк, Т. Комманова, З. Курлянд, Р. Мартинова, Л. Нейшинз Джонсон, В. Присакар, Ш. Рао та ін.). Однак дотепер не визначено й не описано рівні розвитку ЛСК та не співвіднесено їх з рівнями сформованості ІКК в учнів початкової, основної і старшої шкіл. Програма також не формулює чітких вимог до рівнів володіння ЛСК на різних ступенях навчання. Так, у початковій школі відбувається формування основ соціолінгвістичної компетенції, в основній школі учні набувають цільових умінь і продовжують знайомлення в рамках програмних тем з особливостями культури, звичаїв, традицій, свят, із суспільно-політичними реаліями та державною символікою. Учні старшої школи знайомляться із країною мови, що вивчається, але головна увага приділяється розвитку соціокультурної спостережливості, тобто умінню визначати культурні й мовні відмінності, вчаться адекватно розуміти й оцінювати поведінку, дії, думки, почуття зарубіжних

однолітків, не приписувати їх до своєї оцінки і характеристики, що може бути зумовлено власною культурою.

Лінгвосоціокультурна інформація дуже різноманітна й багатогранна, адже вона торкається усіх сфер життя. Тому ефективним засобом навчання є використання додаткових автентичних матеріалів, як-от: художні тексти, відеофільми, записи радіо- і телепередач, газети, журнали, прагматичні тексти (буклети, оголошення, меню, реклами, білети, програми тощо), тексти з Інтернет-ресурсів (країнознавча інформація автентичних сайтів, блоги, чати, довідники тощо).

Отже, процес формування й розвитку у здобувачів вищої освіти лінгвосоціокультурної компетенції є складним, багатогранним і необхідним, тому вищезазначені засоби навчання доцільно використовувати в самостійній роботі бакалаврів/магістрів, яка є обов'язковою в системі професійної підготовки вчителя англійської мови.

1. Гончарук Т.В. Культурологія. Тернопіль: Карт-бланш, 2004. 213 с.
2. Гришаева Л.И. Введение в теорию межкультурной коммуникации. М.: Изд. центр «Академия», 2007. 336 с.
3. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика. За загальн. ред. С.Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2013. 590 с.
4. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції. За ред. С.Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2011. 344 с.
5. Щукин А.Н. Методика обучения речевому общению на иностранном языке. М.: Издательство Икар, 2011. 454 с.
6. Agar M. Language Shock: Understanding the culture of conversation. New York: W. Morrow and Company, Inc., 1994. 184 p.

Татьяна Савоськина
к.филол.н, доцент
Измаильский государственный гуманитарный университет
tatsavoskina71@gmail.com

ПСАЛТИРНАЯ ТРАДИЦИЯ В ПОЭЗИИ С.А. ТУЧКОВА

«Следы исчезнут поколений, // Но жив талант, бессмертен гений…». Эти слова из стихотворения Федора Ивановича Глинки можно вполне адресовать Сергею Алексеевичу Тучкову (1767-1839), вошедшего в историю как разносторонне одаренная личность. Опытный военный, имеющий высокие награды за отличие в сражениях против Швеции, Польши, Персии, Турции, он сумел проявить себя и как деятельный администратор. В 1802 году был назначен главой гражданской администрации Грузии. Благодаря военному опыту и четкой организации дела ему удалось спасти население Тифлиса от свирепствующей